

Nebezpečné (nesprávne) prvky a štýly výchovy detí

Nebezpečné (nesprávne) prvky a štýly výchovy detí

Výchova detí v rodine je mimoriadne dôležitá pre vývoj jedinca. Veľmi dôležitý je postoj rodičov k deťom, ich konanie a výchova poznačí dieťa prakticky na celý život. Zároveň deti majú veľkú emocionálnu a psychologickú hodnotu pre rodičov. Mnohí rodičia často konštatujú, že v škole ich učili všeličo, ale ako sa starať o dieťa a ako byť dobrým rodičom, to im v škole chýbalo. Mnohí mladí rodičia nemajú po príchode dieťaťa na svet prakticky žiadne výchovné skúsenosti a učia sa postupne – na vlastných chybách. Neraz si neskôr uvedomujú svoje chyby vo výchove, svoje nesprávne postoje, vplyvy a pod.

Úloha:

1. Skúste sa zamyslieť na spôsobom, akým vaši rodičia vychovávajú vás – čo je na ich výchove podľa vás pozitívne a čo negatívne?
2. Zdá sa vám vaša výchova zo strany rodičov prísna?
3. S ktorým z rodičov si rozumiete lepšie a prečo? Vedeli by ste to vysvetliť?

Z odborného hľadiska cieľom výchovy je rozvoj osobnosti dieťaťa z rozumovej stránky, osvojenie si rôznych zručností, získanie skúseností potrebných pre život, vypestovanie si spoločensky žiaducich návykov, vlastností a pozitívne formovanie charakteru. Málokto rodičia sa vedome zamýšľajú nad cieľom výchovy, skôr ho len intuitívne tušia.

Zdroj fotografie: Babetko.sk - Rodinka.sk. (citované 10.10.2016)

Za nebezpečné prvky a štýly výchovy psychológovia pokladajú:

- **Protichodnosť požiadaviek rodičov** – jeden z rodičov žiada „veľa“, iný „menej“, jeden je veľmi prísny, iný benevolentnejší,... Dieťa je zmätené. Nejednotnosť sa nemusí nutne prejavíť len medzi matkou a otcom, súperiacimi stranami môžu byť aj rodičia vs. starí rodičia, či ktokoľvek, kto si myslí, že má právo podieľať sa na výchove. Nastáva boj o lásku a priazeň dieťaťa.
- **Sústavné kritizovanie dieťaťa** – sústavné poukazovanie na jeho chyby, bez vysvetlenia a pomoci, aby sa dieťa naučilo, aby chyby odstránilo. Môže u detí vyvolať pocit menejcennosti, zakomplexovanosť.
- **Citovo chladný postoj k dieťaťu alebo sústavné rozmaznávanie** – veľmi chladná výchova, ale

i rozmaznávanie škodí pri výchove dieťaťa. V prípade veľmi chladnej výchovy sa dieťa nestihne a nedokáže k nikomu citovo pripútať a po celý život trpí veľkým deficitom lásky, ktorú často hľadá na nesprávnych miestach a v nesprávnych veciach. Na jednej strane môže z takéhoto človeka vyrásť agresor, v inom prípade nekomunikatívny, do seba uzavretý človek.

- **Extrémne požiadavky na dieťa alebo úplná voľnosť** - dieťa sa často nedokáže vyrovnáť s veľmi vysokými požiadavkami, s akýmsi naplňaním vlastných ambícií rodiča, ale vie zneužiť prílišnú voľnosť. Snaha rodičov dosiahnuť to, čo sa im samým nepodarilo vedie k pochybnostiam dieťaťa o vlastných schopnostiach a hodnote. Je potrebné myslieť na to, že každé dieťa má talent na niečo iné - teda objaviť jeho nadanie a podporovať ho v jeho rozvíjaní. Keď dieťa pod ťarchou nárokov rodičov zlyháva, často sa uchýľuje aj ku klamstvu, len aby ich nesklamalo.
- **Veľmi dôsledná, starostlivá výchova** a nadmerná úzkostlivosť zo strany rodičov v dieťati zvyšujú sebecké správanie, či naopak, pri nezdravej citovej naviazanosti zvyšujú úzkosť, pocit samoty a strach.
- **Pripomínanie rodičovských zásluh, časté výčitky.**
- **Zanedbávanie rodičovskej výchovy** - napr. pre veľké pracovné tempo, pre nedostatok času, časté odkladanie detí k starým rodičom,...
- **Nepripúšťanie samostatnosti dieťaťa a obmedzovanie dieťaťa** - ochranársky postoj.
- **Preferovanie niektorých detí** - súrodenec môže byť dávaný za vzor múdrosti, šikovnosti, pracovitosti,...
- **„Podplácanie“ detí** - častý prvok rozmaznávania detí a jeho spojenia s úplnou slobodou - cieľom je zakryť nedostatky rodičov. Previnenia rodičov, nedostatok času na deti,...
- **Nepriateľský, až agresívny postoj k dieťaťu** - tvrdosť, hrubosť, vulgárnosť rodiča.
- **Neprimerané tresty či podmienky sú ďalšou výchovnou chybou**, ktoré v dieťati vyvolávajú nedôveru voči rodičom a ich spravodlivosti. Pokiaľ je rodič výbušný, neovládne sa a dieťa je potrestané bez toho, aby dostalo šancu vysvetliť situáciu aj zo svojho pohľadu, verte, mrzieť to nakoniec bude najviac samotného rodiča. Rovnako tak aj podmienkami typu keď to neurobiš, tak Ťa nebudem mať rád ho neučíme bezpodmienečnej láske. Naopak, podobnými výrokmi mu môžeme dokonca zraziť sebavedomie, čo sa prejavuje aj v dospelosti.

Zdroj fotografie: www.topky.sk (citované 10.10.2016)

Práve negatívne javy vo výchove detí vedú k problémom s deťmi, medzi ktoré radíme napr.:

Klamstvá - ide o vyslovenie vedome nepravdivého výroku, ktorý sa nezhoduje s vnútorným presvedčením dieťaťa;

Záškolačstvo - ide o nevhodné vyplnenie voľného času určeného na vzdelávanie;

Úteky z domu - ide o únik pred napätou rodinnou atmosférou;

Prejavy agresie - ide o výskyt útočnosti, výbojnosti, násillia, hnevu, nenávisti, odporu a netolerancie v správaní;

Šikanovanie - ide o zámerné a nevyprovokované použitie sily jedným žiakom alebo skupinou žiakov, s cieľom opakovane spôsobiť bolesť alebo ťažkosti inému žiakovi;

Zneužívanie drog - ide o vpravovanie prírodnej alebo chemickej látky do organizmu, ktoré ovplyvňujú nálady, vedomie a taktiež správanie človeka, pôsobí na zmenu psychiky a na zmenu fyzických funkcií.

Zopakujte si:

1. Čo patrí medzi najčastejšie chyby vo výchove detí?
2. S akými problémami ste sa stretli vy vo vašej rodine?
3. Poznáte prípady prísnej výchovy z vášho okolia?

Použitá literatúra:

BUJNOVÁ, K.: O dospievaní a problémoch v správaní detí. 1. vyd. MPC, Bratislava, 2007.

PREVENDÁROVÁ, J., KUBÍČKOVÁ, G.: Základy rodinnej a sexuálnej výchovy. 1. vyd. 1995. SPN. Bratislava. ISBN 80-08-00062-7

REPÁŇ, Ľ. Ktorých chýb sa rodičia pri výchove dopúšťajú najviac? Psychológia [online]. © 1999 – 2000 [cit. 2016- 10- 10]. Dostupné na: <http://www.psychologia.sk/texty/vychova1.htm>

Zdroje obrázkov:

Babetko.sk - Rodinka.sk

www.topky.sk